

prof. dr Krystyna Juszyńska
(Akademia Muzyczna w Łodzi)

KULTURA I SZTUKA MUZYCZNA W NOWEJ RZECZYWISTOŚCI RYNKOWEJ

**(OFERTA KULTURALNA AKADEMII MUZYCZNEJ
IM. G. I K. BACEWICZÓW W ŁODZI)**

Nie ulega wątpliwości, że kultura i sztuka wysoka, ta przez duże „S”, dla każdego narodu stanowi najwyższe dobro i wartość. Z tego powodu wymaga ona specjalnej pielęgnacji i powszechnej edukacji w tym zakresie oraz szczególnej oprawy w eksponowaniu jej wytworów. Spośród różnych dziedzin sztuki muzyka, szczególnie muzyka klasyczna, z uwagi na rodzaj języka wypowiedzi (warstwa brzmieniowa lub partytura) jest sztuką trudną zarówno w sferze odbioru (percepcji), jak i w sferze wykonania (gra na instrumencie lub śpiew), ponieważ wymaga pewnego, chociażby minimalnego przygotowania i znajomości pisma muzycznego.

Do niedawna nie kwestionowano dotacji państwowych na szkolnictwo artystyczne czy instytucje muzyczne, a artyści bez większych problemów zatrudniani byli na długie lata w operach, operetkach czy filharmoniach. Kształcenie muzyków skoncentrowane było na osiągnięciu jak najwyższego poziomu artystycznego i nikt nie martwił się o to, ile kosztuje jeden rok studiów, przebiegających w szerokim zakresie w formie bardzo kosztownych zajęć indywidualnych. Również sale filharmonii, teatrów operowych czy operetkowych były pełne, gdyż zakłady pracy fundowały swoim pracownikom bilety, a młodzież szkolna przychodziła w zorganizowanych grupach razem ze swoimi nauczycielami.

Gruntowne przemiany ustrojowe, społeczne i gospodarcze, które rozpoczęły się w Polsce w końcu lat 80., wywołały falę reform wprowadzonych prawie jednocześnie: administracji, systemu emerytalnego, służby zdrowia i oświaty. Dla kultury i wychowania estetycznego młodego pokolenia negatywny skutek miała reforma oświaty, która weszła w życie

1 września 1999 r., z uwagi na ograniczenie (zmniejszenie do minimum – 1 godziny tygodniowo) czasu zajęć lekcyjnych na edukację artystyczną. Fakty te spowodowały nową sytuację i warunki funkcjonowania kultury i sztuki – można powiedzieć – funkcjonowania w nowej rzeczywistości rynkowej.

Mówiąc o kulturze i sztuce należy podkreślić fundamentalne znaczenie edukacji estetycznej społeczeństwa, a zwłaszcza młodego pokolenia, gdyż bez odpowiedniej edukacji w tym zakresie nie będzie odbiorców (konsumentów) wytworów sztuki. Środowisko muzyczne szuka sposobów i możliwości realizacji celów edukacji artystycznej w trudnych warunkach współczesnej polskiej szkoły. Często znajduje je poza szkołą – w organizacjach i instytucjach społecznych, czy inicjatywach środowiskowych, popartych prywatnym sponsoringiem. Nowe perspektywy otworzyło również przystąpienie Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r.

Dziś zarówno szkoły artystyczne, jak i placówki kulturalne nie mogą planować jedynie procesu dydaktycznego i działalności artystycznej; dziś każda szkoła, opera czy filharmonia musi kierować się również prawami ekonomii i rynku, pozyskiwać środki finansowe, przyciągać klientów, dbać o wysoki poziom produktu artystycznego, reklamę, markę, promocję, mecenat itp. Produkt artystyczny konkuruje dziś nie tylko z innym produktem artystycznym, ale nawet z innymi dobrami materialnymi. Musi on zatem spełniać oczekiwania odbiorców i zaspokajać ich potrzeby, aby zechcieli z niego skorzystać i za niego zapłacić. Skończyła się bowiem epoka otrzymywania „na wszystko” dotacji państwowych i dziś trzeba zabiegać o każdą złotówkę na realizację projektów artystycznych. Dlatego szeroko rozumiana kultura nie może już sprawnie funkcjonować bez znajomości zasad ekonomii, praw rynku i narzędzi wypracowanych w biznesie.

Kultura i sztuka muzyczna w rzeczywistości rynkowej na przykładzie Łodzi oraz regionu łódzkiego przejawia się w wielu różnorodnych formach i działaniach licznych instytucji i placówek kulturalnych, szkół i uczelni artystycznych, stowarzyszeń i towarzystw. Niektóre inicjatywy kulturalne, szczególnie te cykliczne, stały się trwałym elementem życia naszego miasta. Warto o nich wiedzieć i w nich uczestniczyć. Ktoś pomyślałby – cóż taka Łódź może mieć ciekawego? Miasto w centrum Polski – nie ma tu gór, ani morza, ani jezior, ani nawet rzeki (na przekór nazwie miasta!). Słynęło kiedyś z kominów, dymu, braku kanalizacji, „kocich łbów”, włókniarek. Jednym słowem „kulturalna pustynia”. Łódź przed I wojną światową określana była w żargonie „geszefciarzy” jako miasto „grynderskie” o czterech zupełnie odmiennych, niemal przeciw-

stawnych, nurtach kulturowych: niemieckim, żydowskim, rosyjskim i polskim.

Obecnie Łódź rozkwita i pięknieje, może także poszczycić się wieloma osiągnięciami kulturalnymi o randze ogólnopolskiej i światowej. W krajobrazie muzycznym miasta ważną rolę odgrywają trzy poważne instytucje muzyczne reprezentujące wysoki poziom artystyczny, mające swą długą historię działalności naznaczoną wieloma doniosłymi osiągnięciami artystycznymi. Są to:

- Filharmonia Łódzka im. Artura Rubinsteina – koncerty symfoniczne, kameralne, cykle koncertowe, audycje muzyczne i inne;
- Teatr Wielki – przedstawienia operowe i baletowe, Łódzkie Spotkania Baletowe;
- Teatr Muzyczny – operetki klasyczne, musicale, bajki muzyczne, koncerty itp.

Ponadto aktywnie i wszechstronnie prezentują sztukę muzyczną łódzkie muzea:

- Muzeum Historii Miasta Łodzi, gdzie oprócz stałych ekspozycji i licznych wystaw z dziedziny plastyki (ostatnio grafiki Rembrandta czy malarstwo Jaeschke), odbywają się koncerty; muzeum posiada największe na świecie zbiory pamiątek po Arturze Rubinsteinie w formie Galerii Muzycznej;

- Willa Herbsta – cykle koncertów kameralnych, recitale;
- Muzeum Kinematografii – Festiwale Muzyki Filmowej.

Warto wspomnieć także o działalności koncertowej, edukacyjnej, badawczej i wydawniczej w zakresie muzyki takich stowarzyszeń, jak:

- Polski Instytut Muzyczny (PIM) z siedzibą w Łodzi – prowadzi Społeczną Szkołę Muzyczną II stopnia, organizuje koncerty, prowadzi działalność wydawniczą – książki, nuty (np. *Polonezy* Michała Kleofasa Ogińskiego), czasopismo „Poradnik Muzyczny”;
- Łódzkie Towarzystwo Naukowe (ŁTN) – Wydział Sztuk i Nauk o Sztuce, koncerty i wykłady z różnych dziedzin sztuki, spotkania z artystami w ich pracowniach;
- Łódzkie Towarzystwo Muzyczne (ŁTM) – organizuje koncerty i audycje muzyczne w całym regionie łódzkim, konkursy muzyczne, prowadziło też sieć ognisk muzycznych;
- Towarzystwo Przyjaciół Łodzi (TPŁ) – organizuje cykl konkursów o nagrodę Prezydenta Miasta Łodzi „Łódzkie Skrzydła” w czterech dyscyplinach – historia, plastyka, fotografia, muzyka, wydało pięć śpiewników pieśni i piosenek o Łodzi;
- Festiwal Dialogu Czterech Kultur, który stał się już wręcz odrębną

instytucją o znaczeniu międzynarodowym, odznaczony certyfikatem Polskiej Organizacji Turystycznej „Produkt Turystyczny Roku” (2004).

Z wymienionymi instytucjami od lat współpracuje Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, która nie tylko kształci artystów muzyków w różnych specjalnościach, ale również prowadzi działalność koncertową i naukową. Siedzibą Akademii jest piękny pałac, wzniesiony przez łódzkiego przemysłowca Izraela Kalmanowicza Poznańskiego, pałac będący również ciekawym obiektem turystycznym.

Nie sposób omówić wszystkie działania artystyczne, choćby tylko z dziedziny muzyki, powyższych instytucji – jest to olbrzymia oferta kulturalna dla mieszkańców Łodzi i gości odwiedzających miasto – zróżnicowana, interesująca, wszechstronna, a jednocześnie dostępna dla każdego. Przedstawiona zostanie tu jedynie aktualna działalność i oferta kulturalna Akademii Muzycznej¹, która również musi uwzględniać wymogi rzeczywistości rynkowej – choć jest uczelnią państwową – aby sprawnie funkcjonować, pozyskiwać studentów i dobrych pedagogów oraz odpowiednie środki finansowe na swą różnorodną działalność: dydaktyczną, naukową, artystyczną, koncertową, wydawniczą, a także konserwatorską swojej zabytkowej siedziby.

Akademia Muzyczna w Łodzi koncentruje się przede wszystkim na trzech dziedzinach działalności: dydaktycznej, artystycznej i naukowej.

Działalność dydaktyczna. Oferta edukacyjna Akademii obejmuje 27 specjalności w ramach studiów stacjonarnych oraz studia zaoczne i podyplomowe. O wysokim poziomie kształcenia uczelni świadczą liczne nagrody zdobywane przez jej studentów i absolwentów w renomowanych konkursach muzycznych w kraju i na świecie. W ciągu 60 lat swego istnienia łódzka Akademia wykształciła całą plejadę wybitnych artystów, którzy rozstawiają jej imię i świadczą o najwyższym poziomie pedagogiki muzycznej. Wśród nich są m.in. Wanda Wiłkomirska, Jan Krenz, Teresa Kubiak, Teresa Żylis-Gara, Kazimierz Serocki, Urszula Kryger, Piotr Pławner i wielu innych. Absolwenci uczelni pracują w radiu (Jan Targowski, Anna Kolasa) i telewizji (Leszek Bonar, Jolanta Gwardys), w różnych działach Filharmonii (Tomasz Bęben, Małgorzata Kaczmarek, Krystyna Pietranek), w prasie (Magdalena Sasin) i innych mediach.

¹ Autorka artykułu jest związana z Akademią Muzyczną od 1972 r., przechodząc wszystkie stopnie awansu zawodowego – od studentki do stanowiska profesora nadzwyczajnego (od 2003), a obecnie pełniąc również funkcję prodziekana Wydziału Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej. Działa także aktywnie w niektórych towarzystwach m.in. PIM (wiceprezes Zarządu), ŁTN (członek Zarządu i sekretarz Wydziału Sztuk i Nauk o Sztuce), TPL.

W uczelni studiuje ok. 700 studentów (w tym ok. 450 na studiach stacjonarnych) na czterech wydziałach:

1. Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej,
2. Fortepianu, Klawesynu i Organów,
3. Instrumentalnym,
4. Wokalno-Aktorskim.

W ramach studiów niestacjonarnych i podyplomowych w ofercie Akademii znajdują się:

1. Muzykoterapia,
2. Studium Pedagogiczne,
3. Studia Mistrzowskie w zakresie instrumentalistyki i wokalistyki,
4. Rytmika i Taniec,
5. Animacja kultury i zarządzanie sztuką.

Nasi studenci to przyszli soliści-wirtuozi, kameraliści, soliści scen operowych i operetkowych, kompozytorzy, chórmistrzowie, publicyści i krytycy muzyczni, animatorzy kultury, nauczyciele muzyki. Uczelnia zatrudnia wysokiej rangi specjalistów, prowadzących mistrzowskie klasy gry na instrumentach, kompozycji, dyrygowania i rytmiki. Prowadzi również szeroki zakres kształcenia humanistycznego i przygotowuje do pracy w różnorodnych dziedzinach i mediach związanych z kulturą. Program studiów wzbogacają także kursy mistrzowskie, seminaria, warsztaty, wykłady zmienne. Studenci mają możliwość wyjazdu na studia za granicę w ramach programu Socrates-Erasmus, gdyż Akademia prowadzi wymianę studentów i nauczycieli akademickich z 12 uczelniami z krajów Unii Europejskiej. Należy ponadto do stowarzyszenia CHAIN of Music and Dance, zrzeszającego ponad 20 europejskich uczelni oraz AEC (Europejskie Stowarzyszenie Konserwatoriów i Akademii Muzycznych).

Od roku akademickiego 2006/2007 Akademia Muzyczna rozpoczęła system studiów dwustopniowych: 3-letnie studia licencjackie i 2-letnie studia magisterskie. Specjalnie do potrzeb nowego systemu zostały opracowane nowe siatki studiów i programy autorskie poszczególnych przedmiotów, w których uwzględniono najnowsze trendy w edukacji muzycznej oraz sytuację kultury w rzeczywistości rynkowej. Chcemy, aby nasz absolwent był nie tylko jak najlepszym muzykiem-artystą, ale także umiał radzić sobie w nowych warunkach społecznych i gospodarczych. Dlatego obowiązkowo (niektóre fakultatywnie) wprowadzone zostały takie przedmioty, jak: informatyka, prawo autorskie, komunikacja społeczna i organizacja imprez, promocja i marketing, integracja sztuk, techniki realizacji nagrań oraz przedmioty z oferty innych uczelni, np. Uniwersytetu Łódzkiego i Akademii Sztuk Pięknych. W opracowanej tzw.

„sylwetce absolwenta” uwidocznione zostało – poza umiejętnościami wynikającymi z kierunku studiów – wszechstronne przygotowanie do pracy w różnych dziedzinach kultury muzycznej i dość szerokie uprawnienia po uzyskaniu dyplomu.

Trzeba stwierdzić, że nasi absolwenci pracują w czołowych placówkach muzycznych, takich jak: filharmonie, opery czy operetki w Łodzi i innych miastach w Polsce oraz za granicą, ale wielu musi sobie radzić w inny sposób, jeżeli chcą zaistnieć na rynku muzycznym i realizować się jako artyści. Najczęściej zakładają własne agencje koncertowe, tworzą duety, tria, kwartety, zespoły kameralne, a nawet orkiestry i opery, studia nagrań. Zwykle siedzibą takiej agencji jest mieszkanie lidera grupy, jego własny komputer, telefon, samochód, kontakty. Niektóre grupy osiągnęły znaczące sukcesy artystyczne, są znane, zapraszane, chętnie sponsorowane i mają też satysfakcję finansową. Do niedawna była to działalność – w odczuciu niektórych – trochę wstydliva, może na pograniczu „chałtury”, może „systemowego żebractwa” (por. Viehoff 2005), ale można zapewnić, że muzycy utrzymują jak najwyższy poziom artystyczny, bo sami wiedzą, że tylko dobry produkt ma szansę sprzedaży, czyli ponownego zaproszenia na koncerty.

Z całą pewnością właśnie ci artyści odnaleźli się w nowej rzeczywistości rynkowej i poradzili sobie z takimi problemami, jak: marketing, sponsoring, reklama, marka itp. Innym jeszcze problemem jest dość częste zjawisko wyjazdów za granicę studentów do pracy jako muzycy, np. w kawiarniach, restauracjach, na statkach, w cyrkach. Niestety, przerywają studia i – skuszeni zarobkami na Zachodzie – czasami nie wracają.

Działalność artystyczna. Działalność artystyczna Akademii Muzycznej w Łodzi to głównie – obok powstających kompozycji, interpretacji rytmicznych, działań wokально-aktorskich – działalność koncertowa, która obejmuje w każdym roku akademickim ponad 100 koncertów i audycji muzycznych! Koncerty w siedzibie uczelni – zabytkowych wnętrzach pałacu – w wykonaniu najlepszych studentów i pedagogów dostarczają niezapomnianych wrażeń. Jest to zaproszenie dla wszystkich miłośników muzyki, gdyż posłuchać można wszystkich instrumentów i głosów śpiewaków, a repertuar obejmuje kompozycje od średniowiecza do współczesności. Wstęp na wszystkie koncerty odbywające się w Akademii Muzycznej jest wolny.

Tradycją uczelni stały się „Wieczory muzyczne” organizowane od 1965 r. w każdy poniedziałek roku akademickiego o godz. 18.15. Prezentowany repertuar jest bardzo różnorodny, ale zawsze ułożony w sensowną całość tematyczną. „Wieczory” zapowiadają studenci Teorii

Muzyki, przybliżając słuchaczom sylwetki kompozytorów, wykonywane utwory i solistów.

Katedra Kompozycji od 1982 r. organizuje dwa razy w roku (wiosną i jesienią) sesje „Musica Moderna”, w ramach której odbywają się koncerty, wykłady i spotkania z kompozytorami z Polski i zagranicy. Celem sesji jest prezentacja i popularyzacja muzyki współczesnej polskiej i światowej ze szczególnym uwzględnieniem twórczości kompozytorów łódzkich, w tym także najmłodszej generacji – studentów kompozycji. Inną oryginalną inicjatywą uczelni są Ogólnopolskie Spotkania Kontrabasowe – koncerty oraz lekcje otwarte, prowadzone przez wybitnych kontrabasistów z polski i zagranicy.

Wydział Wokalno-Aktorski co roku przygotowuje premierę operową lub operetkową. Studenci śpiewają partie wokalne, a towarzyszy im studencka orkiestra pod dyрекcją łódzkich młodych dyrygentów zatrudnionych w uczelni: przez wiele lat pod dyрекcją Barbary Sobolczyk, a obecnie Marcina Wolniewskiego. W ostatnich latach zaprezentowano *Xerxes* G. F. Händla (2006), *Cyrulika sewilskiego* G. Rossiniego (2005), *Così fan tutte* W. A. Mozarta (2004), *Potajemne małżeństwo* D. Cimarosa (2003), *Wesele Figara* W. A. Mozarta (2002). W bieżącym roku akademickim studenci przygotowali operę *Wesele Figara* W. A. Mozarta, której premiera odbyła się w kwietniu 2007 r. w Teatrze Wielkim.

Studenckie orkiestry, chóry i zespoły kameralne koncertują wielokrotnie w ciągu roku w uczelni, salach koncertowych w Łodzi i łódzkich świątyniach. W Akademii Muzycznej działają następujące zespoły: orkiestra symfoniczna, orkiestra kameralna, chór oratoryjny, chór kameralny, Big-Band, zespół operowy, zespół rytmiczny, liczne tria, kwartety, kwintety i inne zespoły kameralne, dwa zespoły wokalne, zespół instrumentalny Odeon, zespół Orffa. Koordynacją i promocją aktywności artystycznej uczelni zajmuje się Akademickie Forum Koncertowe, działające pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Studenckie Biuro Koncertowe współpracujące z władzami uczelni. Nad całością czuwa prorektor do spraw artystycznych (obecnie prof. Bogusław Pikała).

Interesującymi wydarzeniami artystycznymi o zasięgu krajowym i międzynarodowym są konkursy organizowane przez Akademię Muzyczną. Najstarszy, organizowany od 1961 r. co trzy lata, jest Międzynarodowy Międzyuczelniany Konkurs Muzyki Kameralnej im. Kiejstuta Bacewicza. Od 1992 r. stał się imprezą międzynarodową i odbywa się w dwóch etapach, w kilku kategoriach. Inny konkurs o randze międzynarodowej to Konkurs Kompozytorski im. Grażyny Bacewicz organizowany od 2003 r. co trzy lata. Kompozycje finałowe

mają swoje prawykonanie na uroczystym koncercie, który jest rejestrowany na CD. W 2006 r. do konkursu zgłoszono ponad 400 kompozycji z całego świata, a międzynarodowe jury nagrodziło cztery utwory, które wykonano w Filharmonii Łódzkiej.

Inne konkursy organizowane przez Akademię Muzyczną to: Międzynarodowy Akademicki Konkurs Oboistów i Fagocistów (co trzy lata), Międzyuczelniany Konkurs Chopinowski im. Miłosza Magina (od 2004 r. co trzy lata, dla studentów i stażystów), Ogólnopolski Konkurs Chopinowski im. Władysława Kędry (od 2002 r. co dwa lata, dla uczniów szkół muzycznych II stopnia) oraz Ogólnopolski Akademicki Konkurs Kontrabasowy (od 2006 r.). Akademia Muzyczna jest także współorganizatorem kilku konkursów odbywających się w Łodzi: Międzynarodowego Konkursu Indywidualności Muzycznych im. Aleksandra Tansmana, Międzynarodowego Konkursu im. Karola Szymanowskiego i Łódzkiego Festiwalu Chóralnego „Cantio Lodziensis”.

Tradycją Akademii Muzycznej są ponadto specjalne koncerty okazjonalne, zawierające szczególnie atrakcyjny program, np. Koncerty Noworoczne w Filharmonii (organizowane wspólnie z ŁTN zawsze na początku stycznia), Koncerty Wielkanocne w Kościele św. Mateusza (w kwietniu), Koncerty Dyplomantów w Filharmonii z udziałem wyróżnionych studentów (w maju), Koncerty Inauguracyjne Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki (w kwietniu). Warto wspomnieć także o koncertach z cyklu „Muzyka na Politechnice” – koncerty kameralne (we wtorki o godz. 19.00, ul. Piotrkowska 266), „Muzyczne niedziele u św. Teresy” – koncerty organowe (druga niedziela miesiąca godz. 17.00, ul. Kopcińskiego 1/3). Ciekawą inicjatywą są także audycje radiowe pt. „Akademia Muzyczna i jej goście w Radiu Łódź”, odbywające się w trzecią niedzielę miesiąca o godz. 18.00.

Wszystkie wymienione imprezy – czy to konkursy czy sesje – są przede wszystkim koncertami, w których może uczestniczyć każdy zainteresowany łodzianin, gość z Polski czy zagranicy. Oferta jest wszechstronna, zróżnicowana i przede wszystkim bardzo bogata. O wszystkich wydarzeniach artystycznych informuje dokładnie strona internetowa Akademii Muzycznej w Łodzi (www.amuz.lodz.pl).

Działalność naukowa. Akademia Muzyczna jest uczelnią artystyczną, ale obok działalności dydaktycznej i artystycznej, prowadzi również działalność naukową. W uczelni pracuje 11 katedr, które są odpowiednikami instytutów naukowych. Ich celem jest kierowanie projektami badawczymi, przygotowywanie publikacji, organizowanie sesji naukowych i naukowo-artystycznych, warsztatów, wykładów, seminariów itp. Pokłosie sesji i konferencji naukowych wydawane jest w formie

publikacji, które zawierają rozszerzone wersje referatów. Ponadto wydawane są publikacje okolicznościowe, np. związane z jubileuszami profesorów, patronów uczelni lub wybitnych kompozytorów. Ostatnio publikuje się również prace habilitacyjne (z dziedziny sztuki muzycznej) naszych pracowników ze wszystkich kierunków studiów. Wszystkie publikacje wydawane są z wielką starannością i dbałością o stronę edytorską, nad czym czuwa Senacka Komisja Wydawnicza.

Oferta publikacji – jak na uczelni artystycznej – jest obszerna i obejmuje ok. 20 pozycji książkowych o różnorodnej tematyce: muzyka dawna, muzyka awangardowa, sonata drezdeńska, leksykon kompozytorów łódzkich, cykl o kulturze muzycznej Łodzi, specjalistyczne prace o gitarze, klawesynie, grze *a vista*, *basso continuo* czy dyktandzie muzycznym, podręcznik do harmonii i wiele innych. Akademia Muzyczna wydaje również utwory łódzkich kompozytorów w serii „Muzyka Łodzi” (T. Kisewettera, J. Bauera, O. Hans), a także płyty CD ukazujące osiągnięcia artystyczne poszczególnych Katedr.

W ciągu roku akademickiego odbywa się wiele sesji i konferencji naukowych w Akademii Muzycznej, wśród których ważne i interesujące dla środowiska łódzkiego z uwagi na ich zakres wykraczający poza samą muzykę są dwa cykle konferencji: „Kultura muzyczna Łodzi” i „Dni marketingu muzycznego”.

Konferencje z cyklu „Kultura muzyczna Łodzi” odbywają się od 2003 r. i organizowane są przez Katedrę Teorii Muzyki. Są one kontynuacją badań prowadzonych przez Alfonsa Pellowskiego (1908–1977), profesora PWSM, który poświęcił blisko 20 lat swego życia na dokumentowanie kultury muzycznej Łodzi. Efektem jego pracy jest publikacja *Kultura muzyczna Łodzi do roku 1918*, będąca jego dysertacją doktorską obronioną w 1972 r., która czekała na wydanie aż 22 lata (wyd. Wojciech Grochowalski, Łódź 1994).

Należy również wspomnieć, że w 1973 r. z inicjatywy Pellowskiego odbyła się pierwsza sesja naukowa na temat „Kultura muzyczna Łodzi”, która miała zmobilizować środowisko łódzkich muzykologów i teoretyków muzyki do dalszych badań w tym zakresie. Niestety, śmierć profesora w 1977 r. spowodowała, że nie kontynuowano tych badań. Dopiero 30 lat później pracownicy Zakładu Historii i Teorii Muzyki Uniwersytetu Łódzkiego podjęli ten „przerwany wątek” i zorganizowali konferencję obejmującą przekrojowo różne aspekty życia muzycznego Łodzi od XIX do XXI w.

Kolejne konferencje i publikacje z tego cyklu to:

1. *Muzyka Łodzi wczoraj i dziś* (Łódź 2003) – Uniwersytet Łódzki 14 IV 2003 r.;

2. *Łódzka scena operowa* (Łódź 2005) – Akademia Muzyczna 21–22 X 2004 r.;

3. *90 lat Filharmonii Łódzkiej* (Łódź 2006) – Akademia Muzyczna 24–26 XI 2005 r.;

4. *Operetka i Teatr Muzyczny w Łodzi* (Łódź 2007, w druku) – Akademia Muzyczna 17 XI 2006 r.

Każdej konferencji towarzyszą koncerty – zgodnie z tematem – z repertuarem operowym, operetkowym, kameralnym czy symfonicznym. Organizowane są również wystawy w Muzeum Historii Miasta Łodzi poświęcone odpowiedniej instytucji (Teatr Wielki – wystawa pt. *Lidia Skowron – pierwsza łódzka Halka*, Filharmonia Łódzka – wystawa pt. *90 lat Filharmonii Łódzkiej*, Teatr Muzyczny – wystawa pt. *Przeżyjmy to jeszcze raz... w AM*) oraz spotkania z artystami, co bardzo ożywia i wzbogaca konferencje. Autorzy referatów dbają o to, aby prace były solidnie udokumentowane, oparte na źródłach archiwalnych, zachowanej dokumentacji, kronikach, czasopismach, wywiadach oraz bogato ilustrowane fotografiami, filmami i nagraniami.

Należy podkreślić, że udało się stworzyć nieformalny zespół badawczy kultury muzycznej Łodzi – pracowników naukowych Akademii Muzycznej i Uniwersytetu Łódzkiego oraz osób z Towarzystwa Przyjaciół Łodzi i instytucji muzycznych – którzy chętnie podejmują kolejne tematy. Ostatnia konferencja poświęcona operetce łódzkiej (16–17 XI 2006 r.) miała wymiar międzynarodowy; gdyż wzięli w niej udział goście z Wilna – muzykolodzy i śpiewacy.

Drugim cyklem konferencji naukowych, zasługującym na szersze omówienie, są organizowane przez Katedrę Edukacji Artystycznej „Dni marketingu muzycznego”. Jest to inicjatywa realizowana dopiero od 2005 r., ale została wywołana pilną potrzebą podjęcia tej problematyki przez środowisko muzyczne, które w zmieniającej się sytuacji ekonomiczno-politycznej znalazło się w nowej rzeczywistości rynkowej i bez znajomości zasad ekonomii nie może już funkcjonować. Odbyły się dwie edycje tego cyklu, a na rok 2007 jest planowana trzecia:

1. *Kultura i edukacja artystyczna w rzeczywistości rynkowej* (Łódź 2005), 14–15 IV 2005 r.;

2. *Kultura i edukacja wokalna w rzeczywistości rynkowej* (Łódź 2006), 6–7 IV 2006 r.;

3. *Innowacje w kulturze*, 22–23 III 2007 r.

Pracownicy Katedry Edukacji Artystycznej, obserwując trudną dla kultury i sztuki muzycznej sytuację rynkową, postanowili podjąć badania nad rynkiem muzycznym, sytuacją artysty-muzyka w obecnej rzeczywistości rynkowej i stworzyć pewnego rodzaju forum wymiany wiedzy

i doświadczeń osób – najczęściej naszych absolwentów – działających w różnych dziedzinach i instytucjach muzycznych. Do współpracy zaproszono też naukowców z Katedry Marketingu Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, a także dyrektorów placówek kulturalnych, przedstawicieli radia i telewizji, specjalistów *public relation* z banków i organizacji turystycznej, gości z zagranicy (Niemcy).

Celem tych konferencji jest rozpoznanie sytuacji rynkowej dla muzyki, przedstawienie sposobów realizacji udanych przedsięwzięć artystycznych, wskazanie możliwości pozyskiwania środków finansowych na sztukę, jak również adaptacja nowych zasad ekonomii i narzędzi wypracowanych w biznesie. Współczesny artysta i organizator wydarzeń artystycznych nie może już funkcjonować bez tej wiedzy, która obecnie warunkuje skuteczność działań i udane przedsięwzięcie.

Pierwsza konferencja nt. *Kultura i edukacja artystyczna w rzeczywistości rynkowej*² dotyczyła szerokiego zakresu problemów marketingu muzycznego – mecenatu, sponsoringu, reklamy i promocji, tworzenia marki, wykorzystywania nowych technologii w fonografii, organizowania turystyki kulturalnej, łączenia muzyki z różnymi – pozornie odległymi – dziedzinami życia. Wypowiedzi autorów prac wykazują, że ludzie kultury muszą dziś myśleć i działać „biznesowo”. Należy jednak pamiętać, że zasady te dobrze funkcjonujące w odniesieniu do kultury masowej, nie zawsze sprawdzają się w tzw. kulturze wysokiej – ambitna sztuka wymaga odpowiedniej edukacji artystycznej i wychowania estetycznego odbiorców-słuchaczy.

Kolejna konferencja z tego cyklu skoncentrowana była na sztuce wokalne³ i zaproszono do udziału w niej artystów-śpiewaków, dyrektora Teatru Wielkiego, dyrygentów chórów, nauczycieli śpiewu, wydawców śpiewników, organizatorów imprez wokalnych, przedstawicieli agencji artystycznych, specjalistów z dziedziny marketingu i zarządzania, sponsorów. Podjęto interesujące tematy dotyczące marketingu wydarzeń wokalnych, znaczenia marki na rynku muzycznym (na przykładzie wokalistów), edukacji wokalne dzieci i repertuaru (piosenki o Łodzi), tworzenia wizerunku artysty-wokalisty (np. poprzez wywiad prasowy, medialność), funkcjonowania własnych agencji koncertowych i sposobów pozyskiwania środków finansowych. Szczególnie ciekawe było spotkanie

² Materiały pokonferencyjne wydano w publikacji pt. *Kultura i edukacja artystyczne artystyczna w rzeczywistości rynkowej* z cyklu *Dni marketingu muzycznego*, pod red. J. Chwedorowicza, Akademia Muzyczna w Łodzi, Łódź 2005.

³ Materiały pokonferencyjne wydano w publikacji pt. *Kultura i edukacja wokalna w rzeczywistości rynkowej* z cyklu *Dni marketingu muzycznego*, pod red. J. Chwedorowicza, Akademia Muzyczna w Łodzi, Łódź 2006.

z dyrektorem Teatru Wielkiego, który przedstawił zasady zarządzania teatrem operowym.

Interesująco zapowiada się następna konferencja z tego cyklu, która poświęcona będzie innowacjom w kulturze – stymulowaniu innowacji, nowym formom działania i finansowania, rozwijaniu kreatywności itp. Organizatorzy mają nadzieję, że i tym razem spotka się ona z żywym zainteresowaniem przedstawicieli sztuki i biznesu, którzy podejmą wspólne działania.

*

Wielopłaszczyznowa działalność Akademii Muzycznej w Łodzi – dydaktyczna, artystyczna i naukowa – ukazuje, jak bogata jest oferta wydarzeń kulturalnych w zakresie muzyki proponowana zaledwie przez jedną instytucję w Łodzi (a jest ich przecież znacznie więcej). Obecna rzeczywistość rynkowa trudna dla kultury oraz realia życia przeciętnego obywatela skłaniają do zaapelowania, aby nie zaprzepaścić tak olbrzymiego potencjału, który tkwi w bogatej ofercie kulturalnej instytucji funkcjonujących w mieście i w wielu aktywnie działających, zaangażowanych i pomysłowych ludzi, animatorów życia kulturalnego, organizatorów imprez i ciekawych projektów. Konieczne jest, dla dobra społecznego, właściwe wykorzystanie i zagospodarowanie tej oferty i tych ludzi. Nasuwają się tu pewne wnioski i postulaty:

1. Konieczna jest współpraca między uczelniami artystycznymi oraz instytucjami i placówkami kultury, m.in. wspólne organizowanie wydarzeń kulturalnych, planowanie długofalowych i cyklicznych imprez, wymiana doświadczeń, oferta edukacyjna dla studentów i uczniów.

2. Należy zadbać o odpowiednią reklamę wydarzeń kulturalnych, nagłośnienie w mediach, wychodzenie z ofertą kulturalną do szkół, zakładów pracy, społeczności osiedlowej, miasta i regionu, organizacji turystycznych itp., aby pozyskiwać jak największą liczbę odbiorców kultury i sztuki.

3. Wykorzystywać wszystkie możliwe środki finansowe na kulturę, a więc pozyskiwać środki z urzędu miasta i województwa, odpowiednich wydziałów i ministerstw, środki Unii Europejskiej, banków, firm farmaceutycznych i innych, współczesnych „fabrykantów”, prywatnych sponsorów itp.

4. Realizować hasło „KULTURA i” czyli łączyć kulturę z innymi dziedzinami życia, np. nauką, medycyną, turystyką, rekreacją, biznesem, przemysłem. Szczególną szansą jest łączenie kultury z turystyką, np. możliwość uczestniczenia w atrakcyjnych koncertach w czasie wycieczek, organizowanie wycieczek szlakiem Fryderyka Chopina,

Stanisław Moniuszki, Artura Rubinsteina. Konieczne jest jednak dostarczenie oferty kulturalnej biurom turystycznym!

5. Dawać szansę młodym zdolnym ludziom, pomagać inicjatorom i animatorom życia kulturalnego, wykorzystywać zapał i chęć działania pedagogów, instruktorów, ludzi kreatywnych („zapaleńców”), którzy są świadomi wartości kultury w wychowaniu społecznym szczególnie młodego pokolenia.

Wydaje się, iż spełnienie choć w części tych postulatów może znacznie ożywić i rozwinąć zarówno kulturę, jak i inne dziedziny życia, w tym również turystykę. Odpowiadając zatem na pytanie: „Kultura i turystyka – razem czy oddzielnie?” odpowiadam zdecydowanie RAZEM!

Literatura

- Chwedorowicz J. (red.), 2005, *Kultura i edukacja artystyczne w rzeczywistości rynkowej*, z cyklu *Dni marketingu muzycznego*, Akademia Muzyczna w Łodzi, Łódź.
- Chwedorowicz J. (red.), 2006, *Kultura i edukacja wokalna w rzeczywistości rynkowej*, z cyklu *Dni marketingu muzycznego*, Akademia Muzyczna w Łodzi, Łódź.
- Viehoff W., 2005, *Systemowe żebractwo*, [w:] *Kultura i edukacja artystyczna w rzeczywistości rynkowej*, z cyklu *Dni marketingu muzycznego*, pod red. J. Chwedorowicza, Akademia Muzyczna w Łodzi, Łódź.

Strony internetowe

www.amuz.lodz.pl

